

KASZAKÓ BIRÓ.

Kőrösparti parasztmese.

Irta: Számadó Ernő.

EGYSZER volt, hol nem volt, a sík pusztá kellős közepén, élt, volt egy földhözragadt koldusasszony. Igen elúnta volt a koldus-ságos életet a szegény, de mit tehetett: Ha elúnta, újakezdte. Egyszer mégis összeszedte garaskáit és elment véle a faluszélre a Vasfogú Bábához. Miután letette a garast elmondta búját-baját. Azon könnyűszerrel segíthetünk — mondta a Vasfogú Bába. Ha szerencsés akarsz lenni, ehen ez a százesztendőös kaszakó. Vidd haza. Ez meghozza a szerencsédet. Csak vigyázz míg viszed, hátra ne nézz, keresztúton meg ne állj, mégha a bíró szólítana is.

A szegényasszony megköszönte a kaszakövet és nyargalt haza. Dehogy nézett volna hátra. Pedig a bíró utána kiálltott: — Hallod-e, hova nyargalsz olyan sebesen! Fel kék mázolni az üstökajját. Hallod-e! — De bíz ő meg nem állt. Úgy tett, mintha nem hallaná...

Csak mikor hazaért, vette elé a kaszakövet. Mikor jobban megnézi, akkor látja, milyen emberformája van a kaszakónek. Amint nézi, nézegeti, hát Napatyám, — azon szempillantásban egy aranyhajú kisgyerekké válik. Oszt megis szólal azonizibe: — Idesanyám, éhes vagyok! Elékotorász valamit a szegényasszony, oszt fia elé rakja: — Egyél kaszakófiám. Nekem sincs sok, no de ahová kislibát ad az Isten, oda legelőt is ad.

Éppen tizennyolcadszorra hányta ki fejét a búza, mikor így szól a legényke az anyjához: — Hallja-e Ides, én házasodni szeretnék. — Hászen házasodhatsz fiam, de hol a menyecskének való? — Hát hol volna — így a legényke — itt a faluban. — Ugyan, ki menne koldusasszony fiához. — Hát bizony maga a bíró lyánya Csukorka. Elcsodálkozik a szegényasszony a legényke szaván. De mindjárt imígyen tesz: — Hová gondolsz egyetlen gyermekem. Királynak tartogatják azt, he. Rózsavízbe mosdatják, dióbéllal etetik...

— Már akárhogy van, az pedig az enyém lesz — köti magát a legényke. — Szedje is kiskigyelmed a cotymotyáját, oszt menjen. Kérje meg nékem.

Mit tehetett a szegényasszony, nyakába hányta jobbik rokolyá-lyát és elment a bíróékhoz. Mikor elmondta mi járatban van, hogy Csukorkát kérné a legényfia párjául, nagyot nevetett a dölyfös bíró: — Hallod-e földszegénye, tán még azt hiszed, hogy koldusnak neveltem a lányom! Mondd meg a fiadnak, akkor adom hozzá feleségül a lányomat, ha majd neki lesz többje, mint nekem. Az pedig soká lesz, vagy soha! Ezzel már ki is lóditotta a szegényasszonyt.

A szegényasszony meg ment haza. Nagy bűvában, szégyenében végigritta a falut. Otthon aztán elmondja a fiának, mit üzent a bíró. — Akkor nincs semmi baj — mondta vidáman a kislegény. — Ne ríjjon kend. Nemsokára megüljük a lagzit. — Nem tudta mire vélni a szegényasszony fia beszédjét. Hogy lenne az ő fia gazdagabb, mint a bíró. Dehát ráhagyta. Majd elválik.

A legényke feltarisznyált és elindult. Köszönéskor csak ennyit mondott: Ne keseregjen kend. Majd kiszolgálom én a lány árát. És ment mendegélt három Kőrösön is túl. Hetedhétország ellen, míg nem egy rengeteg erdőben ráesteledett. Kapta a legényke, feje alá gyűrte a tarisznját, oszt végignyúlt a haraszton. Hát egyszer csak arra serken, hogy igen abalyog valaki. — Ej, — nem leszek rest — gondolja a legény és megindul a hang irányában. Hát uramfia mit lát! Egy paránkó kis szűrös ember belészorult egy faoduba, oszt egy nagy fekete madár meg ugyan válykálja a szemét. — Ezt már csak nem hagyom — kap észbe a legény és mászik felfelé a fára, amilyen sebesen csak tud. Letör egy irdatlan ágat és neki a fekete madárnak. A madár biz nem hagyta magát. De a legényke sem. Mire megvirradt, tisztára szétverte a ragadozót. Azután kisegítette a hasadékból a paránkó embert.

— No te legény, jót tettél velem. Meghálalom még valahogy. Megölted a setétség királyját. Bizony már sokunkat elragadott. De hát mi járatban vagy? — A legényke elmondja a baját. Meghát, hogy szolgálatot keres. — Hát szép öcsém, csak menj előre Napkeletnek, míg nem Ezüstországba érsz. Csak azt vedd eszedbe, hogy meg ne őrizd, amit rád bíznak. S ezzel már el is tűnt az ágbogon.

A legényke éppen álló délre ért Ezüstországba. Ott menten elállt juhásznak ezüstnyáj mellé. De biz alig hogy kiért a juhokkal a legelőre, megiramodtak s ahány, annyi felé futott. A legénynek eszébe ötlött a csoma szava. És mind aki jólvégezte dolgát, megindult a nyáj nélkül haza. Otthon a gazdája rettentő haraggal fogadta. És még mikor a legénynek állt feljebb, hát azon nyomban ezüsbáránnyá változtatta. Ez kellett csak a legénynek. Megindult mint akit puskából lőttek ki és már otthon is volt. A szegényasszony ugyan nagyot nézett, mikor az ezüsbárányát meglátta. Hát még, amikor így szólott hozzá: — Ne csodálkozzék édes szülém. Én vagyok a kigyelmed fia. Vigyen csak izibe ki a piacra. Adjon el. Ami pénzt kap értem, dugja a katlanba.

A szegényasszony úgy is tett. Reggelre kelve, kihajtotta az ezüsbárányt. Lett is körülötte olyan sokadalom, hogy egymás lábán jártak ez emberek. Nagy árat kért a szegényasszony a bárányért. A gazdák meg árvereztek körülötte. Mindegyik többet ígért a másiknál. Végre is a dölyfös bíró lett az ezüsbárány gazdája. Neki volt a legtöbb pénze. Vezette is haza nagy diadalmasan és külön rekeszt csináltatott a csodabárány számára. Éjnek idején aztán arra neszel, az ezüsbárány, hogy honnan, honnan nem, elébe tűnik az erdei csoma. — No

most, — mondta a csoma, visszavarázsollak emberré. — S amint a fejére ütött, már zsugorodott is összébb-összébb, míg végre csak a kötél maradt a jászol mellett. Ő meg kint találta magát az utcán. — No, ez jól sikerült — nevetett a legényke — és uzsgyé, hazairamodott.

Harmadnapra megint csak feltarisznyálta magát és elindult. Most meg Aranyországba lett érkezése. De most is úgy tett, mint először: Hagyta az aranygulyát szétfutni. Aztán hazament gazdájához. A haragos gazda most meg, mivel hogy teheneket őrzött, hát aranytinóvá változtatta. Megest otthon termett a legény és kivitette magát anyjával a piacra. Megint csak a dölyfös bíró vette meg. Fél vagyonát adta érte. De hát büszke volt és hát nem szívlelhette volna, ha más lesz az aranytinó. Éjnek idején aztán megszabadította a csoma. Kerestette is a bíró, akár a tűt. Szerencse, hogy nem ismert rá a szegény-asszonyra. Dehogy merte volna hinni, hogy ő árul ilyen csodajószágot.

A legényke harmadízben is elindult. Most meg Gyémántországba lett érkezése. Itt meg gyémántménest kellett volna megőriznie. De itt is csak úgy tett, mint előbb. Elnyalasztotta a ménest. Gazdája nagy mérgében gyémántcsikóvá változtatta. Vágtatott anyjához, mint a sebes szél. Anyja megint csak kivitte a piacra. Már majdnem más gazdája került, de a dölyfös bíró inkább minden vagyonát odaadta, csakhogy ő törhesse nyereg alá a szemnehlátta szép csikót. De bizony a csoma segítségével megint csak megszökött a legény. Pedig őrizte most a bíró ija-fija. Még falubeli embereket is fogadott az őrizetre. Hiába. Úgy eltűnt a csodacsikó, mintha csak a föld nyelte volna el. Kezét ette a bíró. Dult-fult, átkozódott. Saját dölyfössége, irigysége, tisztára romlásba döntötte.

A legényke meg vett szép aranyos hintót, hat daruszörű lovat elébe, felöltözött bíborba-bársonyba, anyját is selyembe, ékbe és elment a bíróékhoz Csukorkáért. Mikor a bíró meglátta a kolduslegényt, azon nyomban kipukkant a méregtől.

Kaszakólegény Csukorkával egybekött. Soha nem láttak még a faluban, de még azon túl sem olyan gyönyörű párt, mint ők voltak. Evett is, ivott is a falu mesebeli lagzin hét álló napig, s még azután is térdig jártak a jóban. Úgy bizony, még a legényke édesanyja is tánkra perdült örömeiben. Mert íme, így lett szerencséje a százesztendős kaszakó, és így lett Kaszakó legényből olyan akurátus bíró, amilyen azóta sem volt, híres Békés városában.

BORÚBAN.

*Borúban derűt remélsz,
derűben borútól félsz,
egyformán botorul élsz,
a percnék, mely éppen tiéd,
elveszted így színét, ízét.*